

Vomitar

(ALDC, I, 127. Vomitar)

En llatí, aquest concepte ‘vomitar’ s’expressava amb el mot *VOMERE* que, amb canvi de conjugació, va donar *vomir* en occità (com en francès), d’on va passar al rossellonès; també es va formar el freqüentatiu *VOMITARE*, origen del cat. *vomitar*, pron. sovint *bomitar* que, per l’equivalència acústica *bo-* (*vo-*) = *go-*, coneix la variant *gomitar* (canvi semblant al de *borradura* → *gorradura*; vg. mapa 33). *Provocar a vòmit* volia dir ‘tenir nàusees’, passat a ‘vomitar’ amb reducció del sintagma a *provocar*, amb les variants formals *prevocar*, per dissimilació de les dues vocals ([o... o] → [ə... o]), *pervocar*, per metàtesi, i *perbocar*, per atracció de *boca*. La mateixa idea de ‘nàusees’ és present en *basca* (< cèltic *WASCA* ‘opressió’) que ha format el sintagma *treure basca* (31, 36) i *tornar basques* (90). La noció de ‘tirar fora’ és comuna als significants *gitar* (< llat. *JECTARE*), residual en cat. central i que Coromines voldria restituir en l’estàndard, *regitar* (85), *llançar* (81, 118, 125, 151, 188) (< llat. *LANCEARE* ‘manejar la llança’), *tirar* (83, 166), *botar* (85) en alguerès i *arro[χ]ar*, pres del cast. *arrojar*, probablement per eufemisme, i que ha pres, sobretot entre parlants monolingües, la variant (*ar*)*rocar* (118) per adaptació de la /χ/ del castellà, inexistent en el fonetisme del català, segons el punt d’articulació. El

significat de ‘passar de dins a fora’ ha originat *traure* i *treure* (aquest no anterior al s. XVI) procedents del llat. vg. **TRACERE* < *TRAHERE*; i a partir del matís de ‘tornar al lloc de procedència’ trobem *restituir* (133), el castellanisme *devolver* (87) i el gal·licisme del rossellonès *randre* (4, 8) (< fr. *rendre*). *Boçar*, estès per terres tortosines i nord-catalanes, s’ha format sobre *boç*, derivat de *BUCCEUS* ‘propi de la boca’, com si diguéssim ‘tirar per la boca’; igualment *orxegar* (129) procediria del llat. vg. **OSCICARE*, variant de *OSCITARE*, segons Coromines, però és més probable, seguint Gulsoy, que sigui un derivat onomatopèic de **ORTX-*, imitador del soroll convulsiu del qui vomita (com **ROTX* seria la base de la variant *rotxegar* [40, 41, 103]), els dos acostant-se a l’estructura de *ofegar*. *Regantar* (14, 16), mot septentrional compartit amb el llenguadocià, derivat de *regant*, hauria passat de la idea de ‘escampar, tirar per terra’ a la de ‘vomitar’. Resta la fraseologia de caràcter festiu: *cridar Sant Josep* (20, 28) o *cridar el Josep* (49, 54), *canviar la pesseta* (52, 167, 168), *bescanviar la pesseta* (28, 49) o *la pela* (54), *descanviar la pesseta* (16, 20, 43, 45, 58) o *la pela* (21, 22), *fer el colom* (111), *cantar Úbeda* (168).

